

Nova jezikovna politika

RA SLOVENIJA 1, 12.07.2012, PROGRAM A1, 14.16

Letos je prenehala veljati Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007 – 2011. Lani imenovana osemčlanska delovna skupina za oblikovanje besedila nacionalnega programa za jezikovno politiko 2012 – 2016, ki jo je vodil jezikoslovec dr. Marko Stabej s Filozofske fakultete v Ljubljani, je v, kot je poudaril njen vodja, v kratkem času pripravila novo besedilo, ki je v javni razpravi doživelo številne burne odzive. So slovenščino resnično nameravali zreducirati na komunikacijsko vlogo v lastni državi, po drugi strani pa z njeno pretirano zaščito poseči v pravice javnih visokošolskih zavodov? Tudi o tem so minuli torek govorili na okrogli mizi na temo Ideologij v okviru 48. seminarja slovenskega jezika, literature in kulture v Ljubljani. Poslušala jo je Tina Kralj.

TINA KRALJ: Še preden tokratni prispevek usmerimo v izbrano temo, torej predvideno novo jezikovno politiko, naj vendarle omenim, da je bila okrogla miza, ki je v vabilu veliko obetala, preprosto premalo okrogla. Kompetentnih sogovornikov moderator po uri prijaznega pogovora sprva niti ni nameraval spraševati o ideoloških učinkih zakona o uravnoveženju javnih financ na področju umetnosti, znanosti in izobraževanja. Na vprašanje iz občinstva se je teme dotaknil le Simon Kardum, direktor Centra urbane kulture Kino Šiška. Seveda pa so se ideologije, saj drugače niti ne gre, kljub temu vile skozi celoten pogovor. Med ključnimi očitki snovalcev delovnega besedila nove resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko so prav ti, povezani z ideologijo. Če povzamemo mnenja slavističnega društva, delovno besedilo slovenščine ne obravnava, navajam, s stališča samoumevne jezikovne hierarhije, ki jo ima v določeni skupnosti načeloma prvi državni uradni oziroma materni jezik, ampak jo v duhu multikulturalnosti izenačuje z drugimi jeziki, ki se učijo in uporabljajo v Sloveniji. Slovenščina tako postaja eden od jezikov sporazumevanja, ki vstopa v prosto konkurenco z drugimi in bo večinski, če bo v kar največjem obsegu prostovoljna izbira pri njenih motiviranih govornikih, konec navedka. Komu in čemu je resolucija sploh namenjena, je bilo med vprašanji torkovega dogodka. Kot je pojasnil dr. Marko Stabej, naj bi zavezovala predvsem državne organe, ki naj bi poiskali najučinkovitejše poteze uresničevanja zadanih oziroma v besedilu zapisanih nalog. Kaj pa glede očitka, da so s predlaganim besedilom slovenščino zreducirali na komunikacijsko vlogo? Moramo res še enkrat pisati vse, kar slovenski jezik je, se je vprašal sogovornik in poudaril, da če ima slovenščina česa dovolj, je to retorično priznavanje njene vrednosti ter dodal.

MARKO STABEJ: Ta očitek, ne, da premalo skrbimo za slovenščino in preveč za vse druge, pa za, vsaj osebno, zelo zavračam, zato ker kljub temu, da vem, da situacija ni idealna in da je pač tudi bi rekel slovenščina in slovenska jezikovna skupnost v globalnem svetu je bi rekel v marsičem tudi izzvana, ampak vendarle v Republiki Sloveniji je slovenščina bi rekel njena vloga določena z ustavo, določena z zakoni, določena s šolskim sistemom in tako naprej in ta določenost ni slaba, bi rekel ravno obratno, je urejena, ne, tako da bi rekel naše videnje je bilo, da resoluciji, namen, namen jezikovnega programa za jezikovno politiko, nacionalnega programa za jezikovno politiko ni zatrjevati tisto, kar že je, ampak je predvideti tisto, kar pač na tej točki se zdi, ne, utemeljeno zdi, da je potrebno narediti dodatnega, ne.

KRALJ: Ob tem je dr. Stabej izrazil upanje, da bo njihovo besedilo z nekaj popravki vendarle doživelo parlamentarno obravnavo.

STABEJ: Seveda, če bo šlo pa v neko smer, kjer bo država oziroma pač bi rekel, ne, odgovorne, odgovorne ustanove, to je predvsem ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, če bo poseglo pa zelo v pač samo bistvo besedila, ne, kot ga vidi naša skupina pripravljalna, ki ga je oddala konec novembra končno že, ne, potem seveda bo pa najbrž treba odpreti javno debato v tem smislu, da bomo mi pač res izdatno utemeljili, zakaj smo postavili predlog tak, kot smo ga in se bo s tem tudi jasno pokazala razlika do morebitnega, do morebitnih drugačnih rešitev, ne.

KRALJ: Strokovna skupina za slovenski jezik ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport je minuli teden razpravljala o prejetih pripombah na resolucijo, ki za ministra, mimogrede, ni zavezujoča. Kot nam je še pojasnil Marko Stabej, so državnemu sekretarju Aleksandru Zornu predlagali, naj osemčlanski skupini, ki je predlog oblikovala, mandat podaljša do konca avgusta in tako omogoči pregled popravljenega besedila. In če končamo ideološko, žal zaradi preslabe kakovosti posnetka znova s povzemanjem, kot je ob koncu pogovora poudaril dr. Stabej, je zakon o uravnoveženju javnih financ super zakon tudi zato, ker je še posebej težko berljiv. V njem pa je, navajam, veliko ukrepov, ki so daleč od varčevanja, ampak da gre za seznam tako imenovane koalicijske liste želja, ki ga je bilo pač mogoče spraviti v besedilo. To se kaže tudi pri uvedbi angleščine že v prvi razred, predvidoma že v prihodnjem šolskem letu in to brez kakršnegakoli poskusnega obdobja, ker je pač nekdo tu imel tak interes, je še povedal Marko Stabej.